

($r = 0,626$) та відсутність такої залежності у чоловіків ($r = 0,232$). Таким чином, успішність здійснення мовленнєвої діяльності чоловіками не залежить від рівня розвитку їх мовленнєвих умінь. Характеристики фрейму та скрипту аналізувались через рівень «наповненості», змістовності, що визначався кількісно. Виявлено статистично значимі відмінності будови фреймів у чоловіків і жінок – у останніх розмір фрейму у 1,5 рази більше ніж у чоловіків. Скрипти ж чоловіків характеризуються значно кращою деталізацією, ніж у жінок.

Це дає підстави зробити висновки про те, що мовленнєва діяльність жінок і чоловіків є соціально обумовленою і має свої ґендерні особливості.

Владислав Пануша,
старший викладач кафедри педагогіки,
психології і корекційного навчання
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальною проблемою у психології є проблема сприйняття особистістю конфліктних ситуацій в різні вікові періоди. Серед багатьох питань, що виникають при обговоренні проблем конфлікту, одним із нагальних є питання стосовно факторів, що обумовлюють виникнення й протікання конфлікту. В якості таких факторів виступають деякі соціальні явища, ґендерні особливості та індивідуально-психологічні властивості особистості, її соціальні атитюди, життєві позиції, погляди.

Юність – період в розвитку людини, що відповідає переходу від підліткового віку до самостійного дорослого життя. Психологічний зміст юності пов'язаний із розвитком самосвідомості й вступом у доросле життя. В цей період долається властива попереднім етапам онтогенезу залежність від дорослих і стверджується самостійність особистості. Цей вік є найбільш сенситивним для формування таких характеристик особистості, як самодостатність, прийняття себе, самоствердження і самоповага, він є періодом для освоєння ціннісного ряду, що визначає характер ставлення до себе й інших людей. Психологічні новоутворення, які властиві для даного вікового періоду, насичені різноманітними суперечностями і конфліктами. Конфлікт є рушійною силою змін й одночасно причинами, предметом, і врешті, наслідком (як позитивних, так і негативних) різноманітних ситуацій в житті людини. Найчастіше конфлікт існує сам по собі, не стаючи справжньою кризою, але провокуючи численні зовнішні й внутрішні мікрокризи. Залежно від того, як конфлікт вирішується, таку назву він собі і обирає, а саме: позитивний, негативний, конструктивний чи деструктивний [1].

Конфліктна ситуація як система взаємозалежних і взаємообумовлених елементів об'єктивного і суб'єктивного рівня, відображає наявне протиріччя. Беззаперечно, що в психіці кожного учасника конфліктної ситуації складається її суб'єктивний образ. Рівень відповідності образу конфліктної ситуації реальності може бути різним. Сприйняття впливає не лише на ставлення особистості до себе, до інших, до ситуації, але й обумовлює відповідне реагування.

Поглиблення та розширення процесу сприйняття конфліктної ситуації пов'язані із пізнавальними процедурами отримання нового для особистості знання про об'єкт. На основі сприйняття та подальшого бодай приблизного попереднього розуміння конфліктної ситуації відбувається вибір конкретної стратегії поведінки [2]. Сприйняття особистістю конфліктної ситуації опиняється тим адекватніше і глибше, чим в більшій мірі вона здатна проаналізувати ситуацію з різних сторін і поглянути на неї очима учасників конфлікту.

Результати дослідження свідчать про те, що ґендерна специфіка сприйняття конфліктної ситуації значною мірою зумовлена розходженнями у ціннісно-нормативній сфері особистості юнаків та юнок, а також властивих для них підходах до розв'язання проблем, що виникають. Своєрідність також зафіксована і у потребах, установках та ставленнях. Дівчата і хлопці по-різному сприймають цілі спілкування, для них різною є цінність самого конфлікту і вони відрізняються стратегіями вирішення гострих ситуацій. Юнаки, на відміну від дівчат, схильні до неглибокого, спрощеного сприйняття загального сенсу міжособистісних конфліктів. Головні причини, що спонукають юнаків сприймати ситуацію і класифікувати її як конфліктну слід шукати в правилах поведінки, які прийняті в референтній для них групі.

ґендерні особливості сприйняття конфліктної ситуації можуть бути описані і в інших термінах: «синтетичний» або «аналітичний» спосіб. У випадку синтетичного сприйняття – конфліктна ситуація сприймається як «ціле», без диференціації на окремі елементи, а в іншому – шляхом виокремлення окремих частин і елементів. У дівчат домінує перший спосіб, на відміну від юнаків, яким більш притаманний аналітичний спосіб сприйняття конфліктної ситуації.

Отже, сприйняття конфліктної ситуації залежить як від об'єктивних умов протікання конфлікту (інтенсивність, повторюваність, новизна), так і від індивідуально-психологічних й соціальних характеристик учасників конфлікту, зокрема ґендерно-рольової орієнтації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ложкин Г. В. Психологическая детерминация конфликтности субъектов профессиональной деятельности / Г. В. Ложкин, Н. Ю. Волянюк // Современная конфликтология: пути и средства содействия развитию демократии, культуры, мира и согласия. – М. – СПб. : «Наука». – 2004. – Т. 2. – С. 66–68.
2. Ложкин Г. В. Психология конфликту: теория і сучасна практика / Г. В. Ложкин, Н. І. Повякель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.